

Biografisk text från 1908

Författaren
Gilbert K.
Chesterton

Biografi: Författaren
Gilbert K. Chesterton.
Återutgivning av text från 1908

av August Brunius

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-729-4

Copyright © 2022 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du veta mer om en av de mest unika författarna i England.

I dag är G. K. Chesterton (1874–1936) mest känd för de populära deckarna om fader Brown som nyligen blivit en rekordlång tv-serie.

Men G. K. var inte bara en mästare på att skapa blodiga mord-intriger utan skrev också en mängd biografier.

Han gav sig också in i en mängd politiska, och religiösa, debatter i tidningarnas spalter.

I den här korta skildringen får du framför allt veta mer om Chestertons litterära karriär utanför detektivgenren.

Texten skrevs av den svenske översättaren och litteraturkritikern August Brunius (1879–1926). Denne jobbade på Svenska Dagbladet när han skrev skildringen av G. K. Chesterton.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1908 i dagstidningen "Svenska Dagbladet" med titeln "Gilbert K. Chesterton. En engelsk författare-profil".

Författaren Gilbert K. Chesterton

Den här texten publicerades ursprungligen år 1908 i dagstidningen "Svenska Dagbladet" med titeln "Gilbert K. Chesterton. En engelsk författare-profil". Författare till texten är August Brunius (1879–1926).

I den allra yngsta engelska litteraturen är det icke någon rikedom på starka begåfningar, på originella och hänsynslösa individualiteter. Efter Kipling är det egentligen endast ett namn som brutit sig fram till en verklig position: Joseph Conrad. Denne geniale sjöman som behärskar hafvet och alla dess naturliga och mänskliga accessorier på ett fullkomligt enastående sätt, som ingen samtida och knappt några föregångare, har vunnit både den breda publiken och den lilla eliten; en ny bok af Conrad är en verklig händelse på de brittiska öarna. Men bredvid dessa båda — Kipling och Conrad — äro öfriga men of letters tämligen småväxta, om man gör mr Bernard Shaw det nöjet att noga skilja på engelsk och irländsk litteratur. De nya männen äro epigoner, som söka ut sin lilla jordbit i hemlandets topografi eller i någon exotisk landsända att troget och träget uppodla. Sådana äro exempelvis Eden Phillpotts, som går i Thomas Hardys fotspår, och John Galsworthy som söker fortsätta traditionen från Thackeray i kultive-

rad och begränsad satir.

I denna föga rörliga litterära värld är det en ungdom som synes särskildt svår att placera, en litterär vilde som icke kan fogas in i någon partiorganisation. Äfven i det af litterärt skoltvång föga berörda England där begåfningarna växa vildt, sällan beskurna af en energisk kritik, är Gilbert K. Chesterton en mycket själfständig litterär typ. Hans namn har några gånger mött läsare af Svenska Dagbladet under egendomliga kåserier öfver de mest skilda ämnen från Daily News' och Illustrated London News' spalter — kåserier som med utgång från någon aktualitet lyfta sig på paradoxens och antitesens vingar till de abstrakta resonnemangens rymder. Dessa efemära alster representera ju endast en sida af litteratören men ge dock rätt mycket af mannens typ: den frenetiska intellektualismen, dialektiken och diskussionslustan och på samma gång den utmärkta stilen, denna nästan romerskt formade prosa där meningarna falla som hammerslag i solida brittiska skallar.

Chesterton har emellertid, ehuru ännu en ung man, hunnit med en ganska försvarlig bokproduktion, omfattande dels kritiska volymer öfver Browning och Dickens, dels fantastiska romaner af ett alldeles egenartadt tillsnitt. Hans kritiska arbeten äro icke hvad man numera menar med kritik; icke en egentlig värdesättning eller en på historiska fakta grundad framställning af en litterär personlighet; icke ens skymten af vetenskaplighet i ton och stil. Men särskildt studien öfver Dickens är ett märkligt arbete i all sin hänsynslösa subjektivism, riktad som den är på att ge det essentiella hos Dickens; ett litterärt kåseri om man så vill, men ett kåseri fullt af själ och ursprunglig humor. Chesterton vill liksom rädda åt ett nytt släkte hvad som är evigt och oförstörbart hos Dickens och återknyta den tråd

som en gång brast mellan Dickens och den litterära publiken under naturalismens stora genombrott. Han nöjer sig icke med att inrange-ra humoristen i den engelska radikalismens rörelse; han ser i Dickens optimisten-reformvännen, den klaraste manifestation af den franska revolutionens ande i England. Hans romaner kunna icke betraktas som romaner: ”de äro helt enkelt längder skurna af det flytande och blandade ämne som heter Dickens, ett ämne, där hvarje gifven längd skall befinnas innehålla en gifven proportion af utmärkt och dåligt stoff.” På denna punkt centraliseras Chestertons intressen; i de flesta af hans böcker framför allt romanerna ligger som bottensats en sträfvan mot optimism, en protest mot den litterära pessimism som i en bred svart flod strömmat ut öfver Europa under ett gånget halfsekel från ryska diktare, börjande med Turgenjeff och slutande med Gorki, ett försök att lyfta de aktiva lifsvärdena öfver de passiva och medita-tiva, att begränsa lifshorisonten — med ett ord: ett slags optimistisk och intellektuell moral bildar kärnan i hans skriftställer.

Boken om Dickens är sålunda i egentligaste mening en hyllning åt denna gammaldags optimism som synes vår tids människor så uppfriskande och så föga öfvertygande. Men det är som nämndt i sina romaner som Chesterton får klarast uttryck för denna optimis-tiska ande. De äro med nödvändighet artificiella; det vill säga, de äro fullständigt oberörda af vare sig engelsk eller fransk eller rysk naturalism, de utgå icke från lifvet utan från ett tankeexperiment, en konstruktion, de ge icke en lifsbild utan ett broderi, en arabesk. I eng-elsk litteratur har ju i alla tider naturalismen medvetet eller oftast omedvetet varit härskande princip; men genom dess tunga väf har också dragits inslag af artificialism antingen genom ren fantasiupp-finning eller stilistisk dekoration. Dessa inslag ha ofta kommit från

keltiskt håll; och man kan från senare tid erinra om irländaren Oscar Wildes monumentala försvar för en artificiell konstuppfattning i "Intentions" (Lögnens förfall) och om irländaren Bernard Shaw och skotten Robert Louis Stevensons delvis artificiellt färgade lifswerk. Hela den sistnämndes tidigare författarskap hvilar på konstruktion och är ett fritt spel af en både djärf och tuktad fantasi; en af sina novellsamlingar gaf han också titeln "New Arabian Nights" för att antyda, ett den ledde sin härstamning icke från modern novellistik utan från Österns sagoskatter, att den med ett ord var en litterär arabesk och intet annat. Det är väl icke alltför stark generalisering att å andra sidan, låta den rent engelska naturalismen representeras af de rena anglosaxerna; Wordsworth och Thomas Hardy äro i detta afseende de typiska namnen. Den senares "Wessex novels" äro verklig naturalism i motsats till Zolas Rougon-Macquart-serie som är artificiell naturalism, i det hela den kolossala massan af lifsiakttagelse där bäres upp af en spinkig och tunn konstruktion, af en tes "hvilken skulle bevisas".

Chestertons romaner äro som sagdt med nödvändighet artificiella, därför att de indirekt ställa frågor under debatt – icke praktiska eller etiska frågor utan olika lifsuppfattningar. Särskildt karaktäristisk är i detta afseende den för några år sedan utkomna "The Napoleon of Notting Hill". Denna bok har en luftig och humoristisk överklighet som de Offenbachska operett-texterna; dess handling spelar i en framtid, då det civiliserade lifvet endast utvecklats till att bli en smula tråkigare och färglösare och mera businesslike än nu; dess hufvudpersoner äro icke levande människor utan typer, den renodlade humoristen och den renodlade fanatikern. Bokens värde och intresse ligger i dess spruddlande goda lynne och den originella kvickhet

och sjäfullhet hvarmed dessa båda typer kontrasteras. Humoristen som sitter på Englands tron som vald härskare kommer en dag i ett anfall af djup spleen på idén att införa gammal medeltida stadskultur — klädesdräkt och dekoration och sedvänjor. Han gör det icke för att väcka till lif en gången skönhet och yttre meningsfullhet i lifvet; han gör det för att njuta af den grymt löjligen kontrasten mellan modern business och gammaldags färg- och ceremoniskönhet. Hans audienser äro en fullständig karneval af groteska uppträden. Men en vacker dag uppenbarar sig inför hans tron en ung man som synes vilja drifva skämtet ännu längre; han öfvertrumfar kungen-humoristen icke blott i humoristiskt allvar utan i parodisk envishet att drifva den estetiska synpunkten som enda synpunkt. Men i grund och botten är han fjärran från humor och parodi och tror fast och grundligt på detta; humoristens skämt har blifvit hans ideal; fanatiker som han är, tar han ledningen och krossar genom sin öfvertygelses och sin viljas makt allt motstånd mot den nya ordningen och ombildar ett stycke London, Notting Hill, till ett litet rike, ett skönhetscentrum efter gammalt mönster. Lyckan är för honom att finna ett litet lifsområde, att draga gränsen snäf kring sig och sitt. Det skulle emellertid föra för långt att följa fanatikerns och humoristens mellanhafvande i detalj — en skildring där vissa detaljer äro mera fängslande än det hela. Men slutet blir att deras rike går under; de ha väckt krafter till lif som de icke tagit med i räkningen och kejsardömet Notting Hill sjunker i grus. Endast de två stå kvar. Och i det sista kapitlet där slutuppställningen följer växer Chestertons bjärta humor till verkligt stora dimensioner.

Humoristen faller åter i spleen. Så är allt vid det gamla; alla ting äro alltid desamma.

Men fanatikern med en paradox: det gamla är alltid nytt och ungt. Nya ting — moder, förbättringar och formler — är det som människan först tröttnar på. Det är det evigt gamla som ger ungdom och lycka. Ingen man som älskar tänker att andra älskat före honom. Ingen kvinna som har ett barn tänker att det förut funnits något sådant som barn. Individerna har isolerats så att de endast kan lära af andra individer genom hörsägen; och det misslyckandets öde som hvilar öfver alla mänskliga system berör honom i själfva verket icke mer än maskarna i den oundvikliga grafven störa barnets lek på ängen. Notting Hill har fallit. Notting Hill är dött. Men det är icke allt. Notting Hill har lefvat.

— Men antag att det hela blott var ett skämt.

— Jag har känt det och vet att det icke var ett skämt.

— Men antag att jag är Gud, sade humoristen, och antag att jag skapat världen i en stund af trötthet. Antag att stjärnorna som du tror vara eviga blott äro ett idiotiskt fyrverkeri af en oändligt existerande skolpojke. Antag att sol och måne blott äro de två ögonen på en ofantlig skelande jätte som öppnar dem omväxlande i en evinnerlig blinkning. Antag att Sokrates och Karl den store äro för mig blott djur som te sig lustigare genom att gå på bakbenen. Antag att jag är Gud och att jag efter att ha skapat alla ting skrattar åt dem.

— Och antag, att jag är människan, svarade den andre. Och antag att jag ger det svar som kväfver till och med ditt skratt. Antag att jag icke skrattar tillbaka åt dig, icke hädar dig, icke förbannar dig. Men att jag reser mig upp under himlen och med hela kraften af min varelse tackar dig för det dårarnas paradiset du skapat. Antag att jag prisar dig med smärtsam hänryckning för detta skämt som bragt mig så mycken glädje. Om vi ha tagit en barnleksak och skänkt den ett kors-

tågs allvar, om vi dränkt din groteska miniatyrträdgård med martyrs blod, ha vi förvandlat en barnkammare till ett tempel. Och jag frågar dig i himlens namn: hvem af oss vinner!

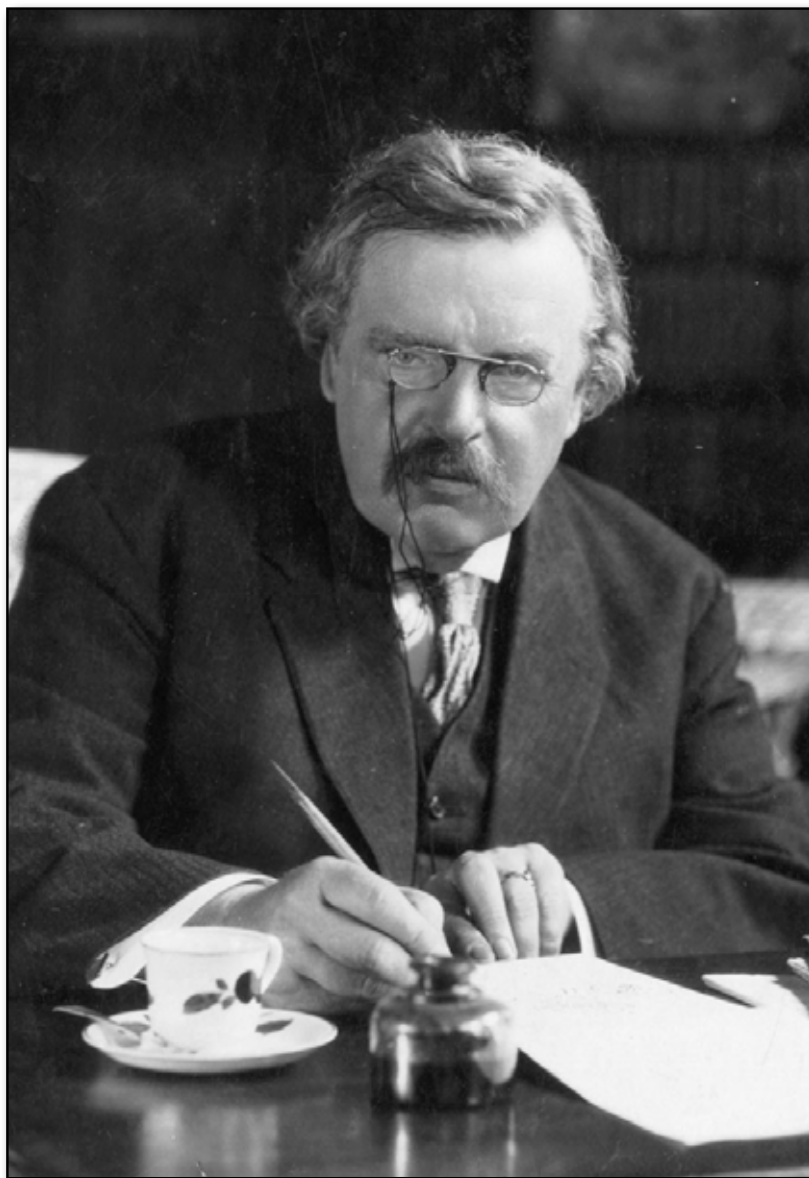
— Men, säger humoristen, vi äro antagonisterna, ty jag skrattade åt det som du vördade.

— Det finns ingen antagonism mellan skratt och vördnad. När tunga och mörka dagar komma, äro du och jag nödvändiga, den rena satirikern, den rena fanatikern. Men hos sunda människor finnes det ingen strid mellan oss. Vi äro blott de två hälfterna af en bondes hjärna. Skratt och kärlek finnas öfverallt tillsammans. Katedralerna byggda på en tid som älskade Gud äro fulla af groteska händelser. Modern ler åt sitt barn, älskaren ler åt den älskade, hustrun åt sin man, vännen åt sin vän. Vi ha varit för länge skilda. Låt oss gå ut i världen tillsammans. Kom, dagen är redan uppe!

Denna tudelning mellan fanatikern och humoristen är symbolisk äfven för Chestertons egen författarepersonlighet. Han har icke ännu förmått smälta tillsammans de olika områdena af sin karaktär, entusiasmen och humorn. I hans sista bok utkommen denna vår "The Man who was Thursday" — också en fantasi mindre litterärt värdefull men utomordentligt skickligt konstruerad och dramatiskt berättad — är det en slitning mellan olika drag och olika synpunkter. Också den vill ge en symbolisk världsbild, denna gång af kampen mellan de bevarande och de upplösande krafterna i samhället, hvilka just i konflikten finna möjligheten till en djärf syntes. Försöket har denna gång slagit mindre väl ut, därför att drömmotivet som det hela är byggt på icke konsekvent fasthållits i hvarje detalj. Men den är som föregångaren en mindre vanlig och mycket fängslande bok, typisk för sin författare som är intressant framför allt därför att han

söker sig en alldeles ny form kring sitt tanke- och fantasimaterial. Måhända skall det lyckas honom i framtiden att finna en sådan form och smälta in i den sin uppfattning af lifvet och människorna.

August Brunius

Författaren G. K. Chesterton (1874–1936).

Viktiga ord och personer

Browning, Robert.

[1812–1889] Brittisk poet. Var gift med poeten Elizabeth Barrett Browning. Han skrev framför allt flera diktsamlingar och teaterpjäser.

Brunius, August.

[1879–1926] Svensk författare, översättare och konstkritiker. Brunius började karriären som journalist på tidskriften Vårt land och jobbade senare på Svenska Dagbladet och Göteborgs- Handels- och Sjöfartstidning. Han är mest känd för att ha gjort den första boken om modernt svenskt måleri, "Färg och form" (1913).

Conrad, Joseph.

[1857–1924] Polsk-brittisk sjöman och författare. Hette ursprungligen Teodor Jósef Konrad Korzeniowski och kom från en adlig polsk familj. Blev sjöman redan vid 17 års ålder och seglade över hela världen under 16 år. När han på grund av sjukdom tvingades lämna sjölivet blev han författare. Han mest kända verk är "Mörkrets hjärta" (1902).

Dickens, Charles.

[1812–1870] Brittisk författare. Är en av världslitteraturens mest kända skribenter och betraktas som den bästa romanförfattaren under 1800-talet. Några av hans många kända verk är "En julsaga" (1843), "David Copperfield" (1850), "Oliver Twist" (1838) och "Pickwickklubben" (1837).

Ephemärt.

Ett uttryck som kommer från det grekiska ordet "ephemera" som betyder "under en dags tid". Det används om företeelser som är tillfälliga eller kortlivade.

Epigoner.

Ursprungligen ett begrepp i den grekiska mytologin om ett antal söner till framstående krigare. När den här texten skrevs användes ordet om kulturpersonligheter som förde vidare konst- eller litteraturtraditioner från berömda föregångare.

Galsworthy, John.

[1867–1933] Brittisk författare. Galsworthy skrev ett stort antal noveller, romaner och teaterpjäser. Han är mest känd för romanerna "Forsytesagan" (1906-1921). År 1932 fick han Nobelpriset i litteratur.

Gorkij, Maksim.

[1868–1936] Pseudonym för den ryske författaren Aleksej Maksimovitj Pesjkov. Han var under många år en av Rysslands mest inflytelserika författare. Han stödde den ryska revolutionen och hans skildringar av arbetarklassen hyllades av Josef Stalin. Några av hans mest kända verk är "Om en mor" (1906), "Solens barn" (1905) och "På bottnen" (1902).

Hardy, Thomas.

[1840–1928] Brittisk författare. Hardy debuterade 1871 och slog igenom på allvar redan 1872 med romanen ”I grönan skog”. Hardy var en av Storbritanniens mest uppskattade författare. Han är mest känd romanerna ”Borgmästaren i Casterbridge” (1886) och ”Tess av släkten d’Urberville” (1891).

Karl den store.

[742–814] Kung i det frankiska riket och romersk kejsare från år 800. Han regerade över ett rike som omfattade stora delar av Frankrike, Tyskland och Italien.

Kipling, Rudyard.

[1865–1936] Brittisk författare och poet. Växte upp i Indien vilket märks i hans allra mest berömda verk, ”Djungelboken” (1894). Kipling fick Nobelpriset i litteratur 1907. Några av hans mest kända böcker är ”Havets hjältar” (1897), ”Mannen som ville bli kung” (1897) och ”Kim” (1899).

Men of letters.

När den här texten publicerades var det engelska uttrycket synonymt med ”intellektuell” eller ”intellektuell skribent”.

Notting Hill.

En stadsdel i västra delen av centrala London. Notting Hill ligger nordost om den stora parken Kensington Gardens. Det här var förr ett område med mycket billiga hyror men är i dag exklusivt. Här hålls en årlig karneval. Den mest berömda gatan i stadsdelen är Portobello Road.

Offenbach, Jacques.

[1819–1880] Tysk kompositör. Flyttade tidigt till Paris där han var verksam större delen av sitt liv. Är mest känd för operetten ”Orfeus i underjorden” (1858).

Phillpotts, Eden.

[1862–1960] Engelsk författare. Phillpotts började karriären i försäkringsbranschen och blev författare på heltid vid 27 års ålder. Han skrev ett stort antal teaterpjäser och romaner. Många av hans verk utspelar sig i hans hembygd i Devon och Dartmoor.

Shaw, George Bernard.

[1856–1950] Irländsk författare. Fick Nobelpriset i litteratur år 1925. Är mest känd för pjäsen ”Pygmalion” (1913). Han fick också en Oscar för bästa manus efter förlaga, när pjäsen filmatiserades 1938.

Spleen.

Gammaldags uttryck för depression.

Stevenson, Robert Louis.

[1850–1894] Skotsk författare. Var en av 1800-talets mest lästa författare och skapade bland annat ”Skattkamarären” (1883) och ”Dr Jekyll och Mr Hyde” (1886).

Thackeray, William Makepeace.

[1811–1863] Brittisk författare som främst skrev satiriska böcker. Är mest känd för sin roman ”Vanity Fair”.

Turgenjev, Ivan.

[1818–1883] Rysk författare. Var en av de första ryska superförfattarna som slog igenom i västra Europa. Han skrev både dikter, noveller och romaner. Hans mest kända verk är "Fäder och söner" (1862) och "Obruten mark" (1877).

Wilde, Oscar.

[1854–1900] Irländsk författare. Wilde var en av sin tids mest kända dramatiker och författare. Några av hans mest kända verk är "Spöket på Canterville" (1887), "Dorian Grays porträtt" (1891), "En idealisk äkta man" (1895) och "Mister Ernest" (1895). Hans karriär drabbades hårt efter att ha dömts till fängelse 1895.

Wordsworth, William.

[1770–1850] Brittisk poet. Wordsworth är en av de mest hyllade brittiska poeterna. Många av hans dikter är inspirerade av naturen och han var också en av landets ledande inom romantiken. Hans mest kända dikter är "Sonett från Westminster Bridge den 3 september 1802" (1802) och "Intimationer av odödlighet" (1807).

Zola, Émile.

[1840–1902] Fransk författare. Var en av de mest inflytelserika författarna inom naturalismen. Hans mest kända verk är "Thérèse Raquin" (1867) och "Den stora gruvstrejken" (1885).